

ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО КРИЗЬ ПРИЗМУ КІБЕРПСИХОЛОГІЇ: ДОСВІД, РИЗИКИ, ІДЕНТИЧНІСТЬ

Яворський М. В.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології

Черкаський державний технологічний університет

бул. Шевченка, 460, Черкаси, Україна

orcid.org/0000-0002-3464-2453

maxim.jaworski@gmail.com

Ключові слова:

*цифрове суспільство,
кіберпсихологія, цифрова
ідентичність, соціальні
мережі, інформаційне
перевантаження,
самопрезентація, цифрова
грамотність.*

У статті проаналізовано психологічні особливості становлення цифрової ідентичності особистості в умовах цифрового суспільства. Наголошується, що цифрове середовище сьогодні не є лише допоміжною платформою для спілкування, а виступає самостійним середовищем соціалізації, впливаючи на когнітивну, емоційну та ідентифікаційну сфери. Увагу зосереджено на поняттях цифрового «Я», соціального порівняння, ідентифікаційного дистресу, інформаційного перевантаження та онлайн-залежності. Здійснено аналіз зарубіжного та українського досвіду вивчення впливу цифрового середовища на самопрезентацію, автентичність і психологічне благополуччя. Наведено результати емпіричного дослідження серед здобувачів освіти гуманітарних спеціальностей ($N = 50$), яке виявило середньовисоку частоту використання соціальних мереж, помірне відчуття автентичності в онлайн-образі та високий рівень суб'єктивного інформаційного перевантаження. Отримані результати свідчать про амбівалентність цифрової взаємодії: вона створює можливості для самовираження, проте також формує ризики фрагментації ідентичності, тривожності, втрати психологічної цілісності. Окреслено ключові напрями психологічного супроводу особистості в цифровому середовищі: розвиток цифрової психологічної грамотності, цифрового резилієнсу, емоційної саморегуляції та навичок критичного мислення. Обґрунтовано перспективи подальших досліджень із фокусом на міжкультурні, вікові та контекстуальні чинники формування цифрової ідентичності. Представлені результати можуть бути корисними для практичних психологів, викладачів, дослідників у сфері цифрової комунікації та психічного здоров'я.

DIGITAL SOCIETY THROUGH THE LENS OF CYBERPSYCHOLOGY: EXPERIENCE, RISKS, IDENTITY

Yavorskyi M. V.

PhD in Psychology,

Associate Professor at the Department of Psychology

Cherkasy State Technological University

Shevchenko Blvd., 460, Cherkasy, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3464-2453

maxim.jaworski@gmail.com

Key words: *digital society, cyberpsychology, digital identity, social media, information overload, self-presentation, digital literacy.*

The article analyzes the psychological features of the formation of digital identity in the context of a digital society. It emphasizes that the digital environment is no longer a secondary tool for communication, but a full-fledged space of socialization that significantly affects cognitive, emotional, and identity-related processes. The study focuses on the concepts of the digital self, social comparison, identification distress, information overload, and online dependency. The paper reviews international and Ukrainian research on the influence of digital space on self-presentation, authenticity, and psychological well-being. The article presents the results of an empirical study involving 50 students of humanities, which revealed a moderately high frequency of social media use, a medium level of perceived authenticity of the online self, and a high level of subjective information overload. The findings indicate the ambivalent nature of digital interaction: while it creates opportunities for self-expression, it also contributes to the fragmentation of identity, emotional instability, and the erosion of psychological integrity. The study outlines key directions for psychological support in digital environments: the development of digital psychological literacy, digital resilience, emotional self-regulation, and critical thinking skills. Future research should focus on intercultural, age-specific, and contextual factors in digital identity formation. The results may be of practical value for psychologists, educators, and researchers working in the fields of digital communication and mental health.

Постановка проблеми. Формування цифрового суспільства супроводжується глибокими трансформаціями у сфері міжособистісного спілкування, ідентичності, самосприйняття та емоційної регуляції. Стрімкий розвиток цифрових технологій радикально змінює спосіб, у який люди сприймають себе, будують соціальні зв'язки і формують свою ідентичність. Сьогодні цифрове середовище стає не лише додатком до офлайн-реальності, а й самостійною платформою для побудови соціального досвіду та особистісного розвитку. У таких умовах актуалізуються нові виклики: поява феномену цифрової ідентичності, амбівалентного досвіду віртуальної комунікації, зростання ризиків емоційного виснаження, інформаційного перенавантаження, онлайн-залежностей та фрагментації «Я». Кіберпсихологія – відносно нова галузь психологічного знання, яка вивчає ці процеси, фокусуючись на впливі цифрового середовища на психіку людини.

У контексті війни, пандемії та глобальної нестабільності цифрові середовища стали не

лише простором втечі, а й платформою психологічної підтримки, самоорганізації, колективної дії. Кіберпсихологія актуалізує дослідження цифрового резилієнсу, кіберемпатії, механізмів адаптації до інформаційного перевантаження та збереження ментального благополуччя в умовах цифрового шуму. Цифрове суспільство вимагає нового рівня психологічної грамотності, критичного мислення та здатності інтегрувати цифровий досвід у структуру особистісної цілісності. Кіберпсихологія як наука та практика стає ключовим інструментом не лише для розуміння трансформацій людини у цифрову епоху, а й для формування адаптивних стратегій існування в новій соціально-психологічній реальності.

Незважаючи на активний розвиток кіберпсихології як окремої галузі знань, в українському науковому дискурсі проблема комплексного розуміння цифрової ідентичності, пов'язаної з досвідом і ризиками існування у цифровому суспільстві, досі залишається недостатньо висвітленою. Це зумовлює необхідність поглибленого аналізу

сучасних досліджень та емпіричної перевірки виявлених тенденцій.

Мета статті: проаналізувати особливості формування цифрової ідентичності в умовах цифрового суспільства, систематизувати науковий досвід вивчення впливу цифрового середовища на психологічні процеси особистості.

Аналіз наукових публікацій показує, що поняття цифрового суспільства є міждисциплінарним і розглядається у філософії, соціології, культурології, інформаційних науках і, зростаючою мірою, у психології. У зарубіжній і українській науковій традиції простежуються як спільні, так і відмінні акценти в трактуванні цього феномену, особливо під час переходу до психологічного аналізу.

У зарубіжній літературі термін *digital society* активно використовується з початку 2000-х років і позначає нову стадію соціального розвитку, в якій цифрові технології пронизують усі сфери життя: економіку, політику, освіту, спілкування, ідентичність. На концептуальному рівні цифрове суспільство описується як інформаційне, мережеве, глобальне, постмодерне. Наприклад, у роботах М. Кастельса (Castells, 1996; 2010) цифрове суспільство – це мережеве суспільство, де влада та ідентичність перерозподіляються через інформаційні потоки. Інші дослідники (наприклад, Turkle, 2011) акцентують на психологічних змінах, що супроводжують цифрову взаємодію: фрагментація ідентичності, поверхневе спілкування, емоційна дистанційованість. У психологічному вимірі цифрове суспільство розглядається як контекст розвитку нових форм соціалізації, емоційної регуляції, самоідентифікації, що змінює когнітивні процеси (Carr, 2010), структуру уваги, формування прив'язаностей (Twenge, 2017), а також психоемоційний стан, особливо в молоді. Розвивається напрям «кіберпсихологія», що аналізує досвід людини у віртуальному середовищі, взаємодію із цифровими об'єктами та вплив цифрового середовища на психіку [12; 13; 15 та ін.].

В українському науковому дискурсі поняття «цифрове суспільство» активно використовується у сфері соціальних наук та освіти, де воно часто співвідноситься з такими термінами, як «інформаційне суспільство», «електронне урядування», «цифрова трансформація». У працях Л. Лозко, О. Шевченко, Н. Побірченко цифрове суспільство інтерпретується як суспільство знань, де пріоритетними є інтелектуальні ресурси, інформаційна компетентність, цифрова грамотність. Проте психологічний вимір цього феномену ще тільки формується. Серед українських психологів питання цифрового впливу на особистість піднімають, зокрема, Л. Лісна (цифрова соціалізація), Н. Побірченко (цифрова компетентність педа-

гога), І. Чепа (цифрові залежності), Л. Карамушка (психологічне благополуччя в умовах цифровізації освіти), а також окремі автори в контексті війни – впливу цифрових середовищ на психіку в умовах травматизації [6].

Із психологічного погляду цифрове суспільство – це не лише інфраструктурне або технокультурне явище, а радше нова середовище існування, яке змінює базові психологічні категорії: сприйняття реальності, простору й часу, структуру мотивації, характеру самопрезентації, міжособистісної близькості. Цифрова взаємодія створює специфічне когнітивно-емоційне тло, де співіснують інтенсифікація комунікації та одночасне зростання почуття ізоляції. Поняття цифрового «Я» (*digital self*), яке активно розробляється у зарубіжній психології, також актуалізує проблему множинності ідентичностей, поверхневої самопрезентації та викривленого зворотного зв'язку.

Результати дослідження. Досвід взаємодії у цифровому просторі показує, що молодь, яка є найактивнішою категорією користувачів, часто конструює свою ідентичність через соціальні мережі, створюючи ідеалізовані образи, орієнтовані на зовнішнє визнання. Цей процес супроводжується досвідом постійного порівняння себе з іншими, що, згідно з дослідженнями (Nesi & Prinstein, 2015; Verduyn et al., 2017), часто призводить до зниження самооцінки, підвищення тривожності та емоційної уразливості [15]. Водночас онлайн-простір слугує джерелом підтримки через тематичні спільноти, психологічні сервіси, можливості самовираження.

Ми проаналізували сучасні дослідження у сфері кіберпсихології, які свідчать про глибокий вплив цифрового середовища на формування ідентичності, психологічне благополуччя та виникнення ризиків у цифровому суспільстві та відобразили їх у табл. 1.

Метааналізи (Michikyan, Subrahmanyam & Dennis, 2024) [7] вказують на те, що активне використання соціальних мереж може як сприяти розвитку ідентичності, так і викликати ідентифікаційний дистрес. Зокрема, порівняння себе з іншими у соціальних мережах асоціюється з підвищеним ризиком виникнення тривожності та депресії, особливо серед молоді.

Механізми ідентифікаційного дистресу пояснюються через теорію соціального порівняння (Festinger, 1954). Соціальні мережі за своєю структурою створюють середовище постійної демонстрації «кращих» моментів життя інших людей, що провокує так зване висхідне соціальне порівняння – порівняння себе з тими, хто здається більш успішним, щасливим або привабливим. Таке регулярне порівняння призводить до зни-

Таблиця 1

**Вплив використання соціальних мереж на ідентичність і психічне здоров'я молоді:
огляд досліджень**

Автори, назва публікації	Тип дослідження	Основні результати
Huang, C. (2017). <i>Time spent on social network sites and psychological well-being: A meta-analysis</i>	Метааналіз (124 дослідження)	Негативна кореляція між часом у соцмережах і добробутом: $r = -0.13$; позитивна кореляція з депресією: $r = 0.17$.
Michikyan, M., Subrahmanyam, K., & Dennis, J. (2024). <i>Social media use and adolescent identity development: A systematic review</i>	Експеримент; лонгітюдне дослідження	Пасивне використання Facebook асоціюється з погіршенням настрою через соціальне порівняння.
Twenge, J.M., & Campbell, W.K. (2018). <i>The age of anxiety? Birth cohort change in anxiety and depression</i>	Когортний аналіз	Різне зростання тривожності та депресії серед покоління Z, що корелює зі збільшенням використання смартфонів і соцмереж.
Nesi, J., & Prinstein, M.J. (2015). <i>Using social media for social comparison and feedback-seeking: Gender and popularity moderate associations with depressive symptoms</i>	Лонгітюдне дослідження	Висхідне соціальне порівняння через соцмережі передбачає збільшення симптомів депресії; ефект сильніший для дівчат і менш популярних підлітків.

ження самооцінки, формування нереалістичних стандартів успіху та загострення тривожних або депресивних симптомів. Ці ефекти модулюються кількома чинниками: тривалістю використання соціальних мереж, характером онлайн-активності (пасивне споживання контенту викликає більше негативних наслідків, ніж активне спілкування), рівнем критичного мислення та здатністю до рефлексії. Дослідження (Verduyn et al., 2015) підтверджують, що пасивний скролінг новинних стрічок корелює з погіршенням настрою, тоді як активне залучення у взаємодію (наприклад, особисте листування) може мати нейтральний або навіть позитивний вплив.

Окрім того, дослідження A. Sifferlin (2014) [14] виявили, що попередній перегляд профілю людини в соціальних мережах перед особистою зустріччю може підвищити рівень соціальної тривожності, особливо серед осіб, схильних до тривожних розладів. Це свідчить про те, що цифрова інформація може впливати на міжособистісні взаємодії у реальному житті.

За даними досліджень S. Rutigliano, S. Wright & A. Voci (2023), проблематичне використання соціальних мереж, яке характеризується надмірною залученістю та залежністю, пов'язане з погіршенням психологічного стану, включаючи зниження самоповаги, порушення сну та підвищену тривожність. Це підкреслює необхідність розроблення стратегій для підтримки психічного здоров'я в умовах цифрового середовища [13].

На нашу думку, активне використання соціальних мереж не є однозначно шкідливим або корисним чинником для розвитку ідентичності чи психічного здоров'я. Ключову роль відіграють умови використання, особистісні особливості користувача та контекст онлайн-взаємодій. У відповідь на виявлені ризики сучасна кіберпсихологія акцен-

тує на розробленні програм цифрової грамотності, навчанні навичок здорового використання соціальних мереж та розвитку стійкості до соціального порівняння.

Для виявлення особливостей цифрової ідентичності, зокрема частоти використання соцмереж, рівня відчуття автентичності себе в онлайні та офлайні, рівня інформаційного перевантаження, ми провели власне дослідження серед здобувачів вищої освіти гуманітарних спеціальностей Черкаського державного технологічного університету. Вибірка – 50 осіб. Віковий діапазон – 18–24 роки. Використали авторську анкету (15 запитань), що складається з трьох блоків: частота й інтенсивність використання соцмереж (5 питань); відчуття цифрової автентичності (5 питань); суб'єктивне відчуття інформаційного перевантаження (5 питань). Для оцінки використовувалася 5-бальна шкала (1 – зовсім ні, 5 – повністю так). Статистична обробка: розрахунок середніх балів за кожним блоком; кореляція Пірсона між частотою використання соцмереж і рівнем автентичності/інформаційного перевантаження. Результати дослідження відображено в табл. 2.

Отримані результати свідчать про те, що цифрове середовище стало важливим складником повсякденного досвіду студентської молоді. Помірно високий показник частоти використання соціальних мереж ($M = 3,7$; $SD = 0,8$) дає змогу стверджувати, що більшість респондентів проводить значну частину свого часу в цифровій комунікації, а для окремих учасників цифрові платформи фактично замінюють офлайн-взаємодії. При цьому понад 60% опитаних указали, що звертаються до соціальних мереж одразу після пробудження, що свідчить про формування рутинного зв'язку з онлайн-середовищем.

Таблиця 2

Результати дослідження за авторською методикою

Блок	Середнє значення (M)	Стандартне відхилення (SD)
Частота використання соцмереж	3,7	0,8
Автентичність онлайн-образу	3,1	0,9
Інформаційне перевантаження	4,0	0,7

Середній рівень *автентичності онлайн-образу* ($M = 3,1$; $SD = 0,9$) засвідчує внутрішню амбівалентність цифрової самопрезентації. Близько третини респондентів (32%) повідомили про відчутну розбіжність між реальним «Я» та образом, який вони транслують у соціальних мережах. У відкритих відповідях учасники описували потребу «бути цікавим», «відповідати очікуванням аудиторії», «не показувати уразливість», що узгоджується з концепцією ідеалізованої самопрезентації та соціального моделювання (Michikyan et al., 2014; Goffman, 1959). Таким чином, цифрова ідентичність часто конструюється не як відображення автентичного себе, а як адаптований до алгоритмів, трендів і соціального визнання образ.

Найвищим виявився *показник інформаційного перевантаження* ($M = 4,0$; $SD = 0,7$), що є тривожним маркером цифрового навантаження. Понад 68% респондентів повідомили про регулярне відчуття втоми після перегляду новинної стрічки, 54% відзначили труднощі у концентрації уваги через цифровий шум, а 41% визнали, що прагнули б зменшити час онлайн, але не можуть цього зробити. Такі дані співзвучні з дослідженнями цифрового стресу, згідно з якими когнітивна й емоційна втома пов'язана з високою частотою переключення уваги та потребою обробляти велику кількість фрагментованої інформації (Turel, 2021; Reinecke et al., 2017) [8].

Із зіставлення трьох блоків бачимо, що цифрове середовище одночасно виконує компенсаторну та деструктивну функцію: воно задовольняє потребу у зв'язку та самовираженні, але водночас посилює інформаційне навантаження та сприяє фрагментації ідентичності. У кіберпсихології це явище пояснюється амбівалентністю цифрового досвіду, де свобода вибору співіснує з алгоритмічним нав'язуванням поведінкових патернів, а доступність комунікації – з емоційною дистанцією (Turkle, 2011).

Результати дослідження також показують, що більшість учасників водночас демонструє ознаки цифрової адаптації (звичність, регулярність, включеність у цифрові практики тощо), але ще не мають достатнього рівня критичного дистанціювання до власного цифрового досвіду. Це створює підґрунтя для формування поверхневої, ситуативної ідентичності, яка значною мірою залежить від реакцій онлайн-середовища та зовнішніх оцінок.

Таким чином, результати нашого дослідження підтверджують тезу про складність і суперечливість формування цифрової ідентичності, інформаційного шуму та соціального тиску з боку віртуальних спільнот та підкреслюють необхідність розвитку цифрової грамотності, психологічної рефлексії та навичок емоційної саморегуляції в онлайн-середовищі.

Аналіз емпіричних і теоретичних джерел дає змогу виокремити основні психологічні ризики, що супроводжують існування у цифровому середовищі:

- інформаційне перевантаження, що знижує когнітивну гнучкість, викликає втому, тривожність і «цифрову неухважність»;
- соціальне порівняння і пов'язаний із ним ідентифікаційний дистрес, що формує емоційну нестабільність, залежність від зворотного зв'язку та зниження самооцінки;
- розмитість меж між онлайн- і офлайн-ідентичністю, що ускладнює підтримання послідовного образу себе, сприяє виникненню фрагментованого або викривленого «цифрового Я»;
- онлайн-залежність, яка пов'язана з феноменами FOMO (нав'язлива боязнь пропустити цікаву подію або гарну можливість), цифрової прокрастинації та зниженням реальної соціальної активності;
- цифрова уразливість у контексті травматичного контенту, що особливо загострюється під час війни, пандемій.

Зниження цих ризиків можливе завдяки впровадженню міждисциплінарних підходів, зокрема через розвиток:

- *цифрової психологічної грамотності* – навчання базовим принципам безпечного й усвідомленого використання цифрових ресурсів, розпізнавання маніпулятивних практик та алгоритмічного впливу;
- *цифрового резилієнсу* – здатності адаптуватися до інформаційного середовища, зберігаючи стабільну ідентичність, контроль емоцій та стійкість до інформаційного тиску. Це поняття передбачає навички цифрової саморегуляції, критичного мислення, інформаційного фільтрування та онлайн-асертивності;
- *психологічної рефлексії* – розвиток здатності усвідомлювати, як саме цифрова взаємодія впливає на емоційний стан, самосприйняття та соціальні очікування;

– профілактики проблематичного використання соціальної мережі – шляхом упровадження освітніх, консультативних і терапевтичних програм, зокрема з використанням майндфулнес-підходів та психоедукації.

Варто також звернути увагу на роль психологів освіти та фахівців із цифрової гігієни, які мають бути залучені до формування адаптивного цифрового середовища, особливо в навчальних закладах. Їхнє завдання – не лише інформувати, а й формувати нову культуру взаємодії із цифровим простором: відповідальну, етичну, усвідомлену.

Отже, цифрове середовище дедалі глибше інтегрується в структуру повсякденного досвіду, особливо молоді, трансформуючи базові психологічні процеси: ідентифікацію, самопрезентацію, емоційну регуляцію та міжособистісну взаємодію. Результати проведеного дослідження підтвердили, що цифрова ідентичність студентів характеризується амбівалентністю, де поєднується прагнення до самовираження через соціальні мережі з відчуттям емоційного виснаження,

інформаційного перенавантаження та частковою втратою автентичності. Цифрове середовище виконує як компенсаторну функцію, створюючи простір для підтримки та належності, так і деструктивну – формуючи ризики поверхневої ідентичності, залежності від онлайн-зворотного зв'язку, емоційної нестабільності та цифрового стресу.

Запропонований у статті аналітичний підхід дає змогу окреслити основні зони психологічного ризику в цифровій взаємодії та визначити ключові напрями превентивного впливу: розвиток цифрової грамотності, психологічної рефлексії, емоційної саморегуляції та цифрового резилієнсу. Умовою конструктивного існування у цифровому суспільстві є не лише технічна адаптація, а й формування цілісного, стійкого «Я», здатного інтегрувати цифровий досвід у внутрішню структуру особистості без утрати психологічної цілісності.

Перспектива подальших досліджень полягає у фокусі на міжкультурні, вікові та контекстуальні чинники формування цифрової ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврілова Л.Г., Топольник Я.В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 61(5). С. 1–14.
2. Гуревич Р.С., Коношевський Л.Л., Опушко Н.Р. Цифровізація освіти сучасного суспільства: проблеми, досвід, перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2022. № 3–4(38–39). С. 22–46.
3. Ніколаєску І.О., Шинкарьова В.С. Цифровізація освіти як сучасна вимога інформаційного суспільства. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2022. № 2. С. 914–924.
4. Олешко А.А., Гороховець Є.В. Інформаційно-комунікаційні технології та людський розвиток. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 16–19.
5. Потюк І.С. Цифрова компетентність як складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі*. 2020. № 4. С. 25–27.
6. Розвиток суб'єктної активності дорослих у віртуальному просторі : монографія / Смульсон М.Л. та ін. ; за ред. М.Л. Смульсон. Київ. : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 180 с.
7. Akfirat, S., Uysal, M. S., Bayrak, F., Ergiyen, T., Üzümcüker, E., Yurtbakan, T., & Özkan, Özlem S. Social identification and collective action participation in the internet age: A meta-analysis. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 15(4), 2021. Article 10. <https://cyberpsychology.eu/article/view/14266/32640>
8. Akram M.B., Amin B., Salik M.H., Abbas Z., Siddique N. New age media and cyber psychology: The perpetration of cyber bullying among university students. *EEO*. 2021. № 20(1). P. 4318–4342.
9. Ancis J.R. The Age of cyberpsychology: an overview. *Technology, Mind, and Behavior*. 2020. № 1(1). <https://mb.apaopen.org/pub /2yn6jhyv>
10. Howard S.K., Tondeur Jo., Ma J., Yang J. What to teach? Strategies for developing digital competency in preservice teacher training. *Computers & Education*, 2021. Vol. 165. P. 104–149.
11. Karsay K., Schmuck D., Matthes J., Stevic, A. Longitudinal effects of excessive smartphone use on stress and loneliness: The moderating role of self-disclosure. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2019. № 22(11). P. 706–713.
12. Marengo, D., Sindermann, C., Elhai, J.D., & Montag, C. One social media company to rule them all: Associations between use of Facebook-owned platforms, problematic use, and mental health. *Clinical Psychology Review*, Volume 87. 2021. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272735821000817>

13. Michikyan, M., Subrahmanyam, K. & Dennis, J. Social Media Use and Adolescent Identity Development: A Systematic Review. *Current Psychology Reviews*. 2024. <https://link.springer.com/article/10.1007/s40894-024-00251-1>
14. Sifferlin, A. How Facebook Could Sabotage Your Blind Date. *Time Magazine*. 2014. <https://time.com/12853/how-facebook-could-sabotage-your-blind-date/>
15. The psychology of digital learning: constructing, exchanging, and acquiring knowledge with digital media / ed. by Schwan, Stephan & Cress, Ulrike. Springer International Publishing, 2017. 205 p.
16. Youyou, W., Kosinski, M. & Stillwell, D. (2018). Computer-based personality judgments are more accurate than those made by humans. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(4), 1036–1040. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29624439/>

REFERENCES

1. Havrilova, L. H., & Topolnyk, Ya. V. (2017). Tsyfrova kultura, tsyfrova hramotnist, tsyfrova kompetentnist yak suchasni osvitni fenomeni [Digital culture, digital literacy, digital competence as modern educational phenomena. *Information technologies and learning tools*]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 61(5), 1–14. [in Ukrainian]
2. Hurevych, R.S., Konoshevskiy, L.L., Opushko, N.R. (2022). Tsyfrovizatsiia osvity suchasnoho suspilstva: problemy, dosvid, perspektyvy. [Digitalization of education of modern society: problems, experience, prospects] *Osvitlohichnyi diskurs*. № 3–4 (38–39). S. 22–46. [in Ukrainian]
3. Nikolaiesku, I.O., & Shynkarova, V.S. (2022). Tsyfrovyzatsiia osvity yak suchasna vymoha informatsiinoho suspilstva [Digitalization of education as a modern requirement of the information society]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii «Pedagogika», Serii «Psikhologhiia»*. [in Ukrainian]
4. Oleshko, A.A., Hopoxovets, Ye.V. (2019). Infomatsiino-komunikatsiini tekhnologii ta liudckyi pozvytok. [Information and communication technologies and human development] *Investytsii: ppaktyka ta docvid*. № 16. S. 16–19. [in Ukrainian]
5. Potiuk, I.Ye. (2020). Tsyfrova kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsia [Digital competence as a component of professional competence of a modern specialist]. *Aktualni problemy lnhvodydaktyky v suchasnomu osvitnomu seredovyshchi – Current problems of language didactics in the modern educational environment*. 4. 25–27 [in Ukrainian].
6. Smulson, M.L., Dityuk, P.P., Kovalenko-Kobylianska, I.H., Meshcheriakov, D.S., Nazar, M.M., & others. (2018). *Rozvytok sub'iektnoi aktyvnosti doroslykh u virtual'nomu prostori: Monohrafiia* [Development of Adults' Subjective Activity in Virtual Space: Monograph] (M.L. Smulson, Ed.). Instytut psikhologii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy. 180. [in Ukrainian]
7. Akfirat, S., Uysal, M.S., Bayrak, F., Ergiyen, T., Üzümcüker, E., Yurtbakan, T., & Özkan, Ö.S. (2021). Social identification and collective action participation in the internet age: A meta-analysis. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 15(4), Article 10. <https://cyberpsychology.eu/article/view/14266/32640>
8. Akram M.B., Amin B., Salik M.H., Abbas Z., Siddique N. New age media and cyber psychology: *The perpetration of cyber bullying among university students*. *EEO*. 2021. № 20(1). PP. 4318–4342.
9. Ancis J.R. (2020) The Age of cyberpsychology: an overview. *Technology, Mind, and Behavior*. 1 (1). <https://tmb.apaopen.org/pub/2yn6jhyy>
10. Howard, S.K., Tondeur, Jo., Ma, J., Yang, J. (2021). What to teach? Strategies for developing digital competency in preservice teacher training. *Computers & Education*. Vol. 165. P. 104–149
11. Karsay K., Schmuck D., Matthes J., Stevic, A. (2019) Longitudinal effects of excessive smartphone use on stress and loneliness: The moderating role of self-disclosure. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22 (11). 706–713
12. Marengo, D., Sindermann, C., Elhai, J.D., & Montag, C. (2021). One social media company to rule them all: Associations between use of Facebook-owned platforms, problematic use, and mental health. *Clinical Psychology Review*, Volume 87.
13. Michikyan, M., Subrahmanyam, K. & Dennis, J. (2024). Social Media Use and Adolescent Identity Development: A Systematic Review. *Current Psychology Reviews*. Vol. 165. P. 104–149.
14. Sifferlin, A. (2014). How Facebook Could Sabotage Your Blind Date. *Time Magazine*. <https://time.com/12853/how-facebook-could-sabotage-your-blind-date/>
15. Schwan, S., & Cress, U. (Eds.). (2017). *The psychology of digital learning: Constructing, exchanging, and acquiring knowledge with digital media*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-42691-4>
16. Youyou, W., Kosinski, M. & Stillwell, D. (2018). Computer-based personality judgments are more accurate than those made by humans. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 112(4), P. 1036–1040.